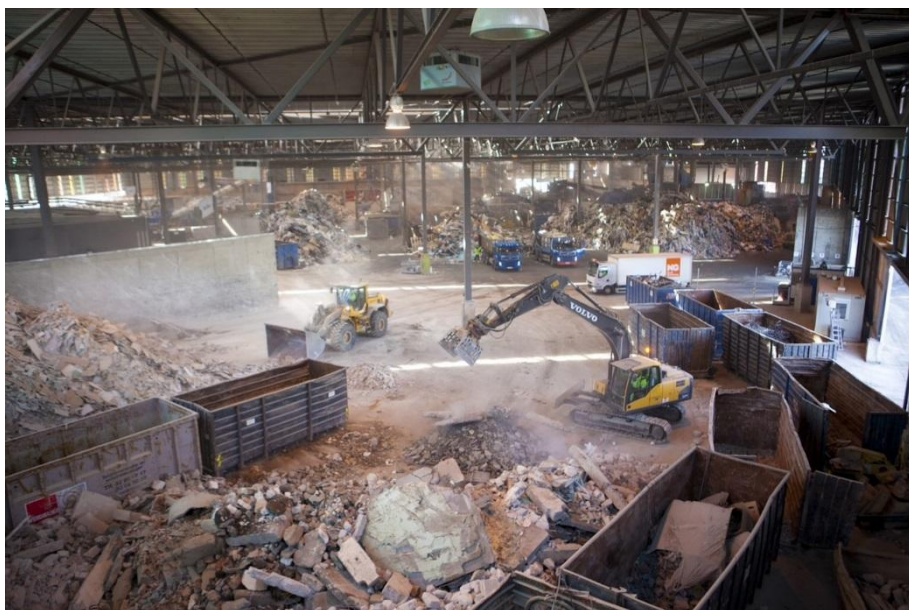

Handlingsplan 2013 – 2016

Nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall (NHP3)

1

FORFATTET AV NHPs SEKRETARIAT
KVALITETSSIKRET AV NHP-NETTVERKETS
LEDERGRUPPE VED BNL, NFFA, NORSK INDUSTRI
OG MEF.

NHP3 2013 - 2016

ISBN 978-82-998086-4-4

NHP-nettverket C/O NFFA

post@nffa.no – www.nffa.no

INNLEDNING

Nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall 2003 2016 - forkortet NHP3 - fastsetter næringens mål og ambisjoner for avfallshåndtering og identifiserer nødvendige tiltak for å oppnå dette de kommende 3 år.

NHP3 er utarbeidet etter at Nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall henholdsvis for perioden 2001-2005 (forkortet til NHP1) og 2007-2012 (forkortet til NHP2) var avsluttet. NHP3 bygger på erfaring med og evaluering av NHP2, vurdering av endringer som er skjedd i aktuelle rammebetingelser samt en statusgjennomgang av utvalgte fraksjoner i BA- avfallet gjennom workshops tidligere i år. Nettverkets arbeid i 2013 er støttet av bransjeorganisasjonene som er medlemmer av nettverket samt Direktoratet for byggkvalitet (DiBK).

Følgende dokumenter og materiale m.m. ligger til grunn for denne planen:

- ✓ EUs rammedirektiv for avfall
- ✓ Rapporten fra NHP2 2007-2012
- ✓ Miljøverndepartementets avfallsstrategi presentert høsten 2013
- ✓ Norsk Standard NS 9431:2011 Klassifikasjon av avfall
- ✓ Riksrevisjonens undersøkelse om håndtering av farlig avfall - Dokument 3:7 (2011-12)
- ✓ Workshops arrangert i 2013 i forberedelsene

Foto: Workshops gjennomført april og juni 2013

NHP3 organiseres innenfor tre hovedområder. Disse er farlig avfall og miljøgifter, informasjon og kunnskap og gjenvinning.

I NHP3 prioriteres avfallstyper og fraksjoner av avfall fra bygging, rehabilitering, bygging av bygninger, konstruksjoner og anlegg. Satsningsområdet er fortsatt avfall som oppstår på byggeplassene med hovedfokus på avfall med bromerte flammehemmere, forurenset betong og tegl, impregnert trevirke og vinduer/isolerglassvinduer.

***Definisjon av gjenvinning** innebærer for bygg- og anleggsavfall (unntatt farlig avfall) krav om minst 70 % ombruk eller materialgjenvinning innen 2020. Forbrenning med energituttelse i kommunale forbrenningsanlegg kan regnes som gjenvinning dersom energituttelsesgraden er over 60 % for eksisterende anlegg og over 65 % for nye anlegg².*

***Definisjon av bygg- og anleggsavfall** i henhold til byggeteknisk forskrift, kap. 9 ytre miljø. §9-5 pkt. avfall: Med bygg- og anleggsavfall menes materialer og gjenstander fra bygging, rehabilitering, bygging av bygninger, konstruksjoner og anlegg. Avfall som består av gravemasser fra byggevirksomheter er ikke omfattet³.*

² EUs rammedirektiv for avfall - Directive 2008/98/EC

³ <http://www.lovdatab.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20100326-0489.html#9-2>

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. Bakgrunn og historikk	4
2. Visjon, mål og tiltak i NHP3	5
<i>Visjon .....</i>	<i>5</i>
<i>Mål .....</i>	<i>5</i>
<i>Delmål og tiltak innenfor hvert område i NHP3 .....</i>	<i>6</i>
3. BA-bransjens utfordringer for å sikre måloppnåelse.....	12
4. Organisering av nettverket i perioden 2013 - 2016	13
5. Medlemmer av nettverket i 2013	14
6. Økonomi og budsjett for NHP3.....	15
Vedlegg – Milepælsplan	16

1. BAKGRUNN OG HISTORIKK

Nasjonal handlingsplan for bygg- og anleggsavfall (NHP1) ble første gang lagt frem i 2001. Med den tok bygg, anlegg og eiendomsnæringen et historisk krafttak for miljøvern. Avfallsmålene den gang var knyttet til utgangen av 2005 med 27 tiltak som skulle gjennomføres. En evaluering av hva næringen hadde oppnådd gjennom disse tiltakene dannet grunnlag for en oppfølgingsplan, NHP2. Også tiltakene i denne hadde et 5-års gjennomføringsperspektiv.

NHP2 ble besluttet avgrenset til å omhandle prioriterte fraksjoner avfall som genereres fra landbasert bygge-, rehabiliterings-, ombyggings- og rivevirksomhet. Satsningsområdet var avfall som oppstår på byggeplassene med hovedfokus på følgende fraksjoner:

- Seks prioriterte typer farlig avfall med bromerte flammehemmere, treimpregneringsmidler, fluorholdige gasser i isolasjon, klorparafiner, ftalater og PCB.

Øvrige fraksjoner definert i NHP2 var:

- Asfalt, betong og tegl, elektrisk og elektronisk avfall (EE- avfall), gips, glass, isolasjon, papp og plast, takbelegg, trevirke og brannavfall.

NHP-nettverket definerte 12 tiltak som skulle prioriteres for å nå målsetningen om sikker håndtering og høyest mulig grad av gjenvinning av byggavfall generelt og farlige stoffer/materialer spesielt. Det ble utformet en sluttrapport publisert 14. mars 2013 ISBN 978-82-303-2284-0 (www.byggemiljo.no).

Arbeidet med NHP3 ble dermed igangsatt i januar 2013. Workshops og arbeidsmøter er gjennomført og har dannet grunnlaget for en ny plan. Utarbeidelsen og aktivitetene er forankret i NHP-nettverket og nedfelt i dette dokumentet.

De 12 definerte hovedtiltakene i NHP3 prioriteres for å bidra til å nå nasjonale mål om fortsatt sikker håndtering og høyest mulig grad av gjenvinning av byggavfall generelt, og farlige stoffer/materialer spesielt. Tiltakene fremkommer i punkt 2 i denne prosjektplanen. Det vil være opp til områdeansvarlig (sammen med nettverket) å rekruttere og organisere arbeidet i eventuelle grupper, eller på annen måte som sikrer måloppnåelse. Det er utformet et forslag til milepælsplan som fremkommer av vedlegg. Denne er et hjelpeverktøy og en veiviser for å sikre fremdrift og rapportering underveis i NHP3s periode.

NHP3 har en ambisjon om å være en viktig arena for diskusjon, erfarings- og meningsutveksling. Antall medlemmer er pr. oktober 2013 17 stykker, herav 14 betalende og 3 observatører. Medlemsoversikt følger under pkt. 5.

2. VISJON, MÅL OG TILTAK I NHP3

Visjon

NHP-nettverket har definert følgende visjon:

NHP-nettverket består av ledende aktører som skal bidra til at miljøvennlig håndtering av bygg- og anleggsavfall kan skje innenfor økonomisk forsvarlige og praktisk gjennomførbare rammer.

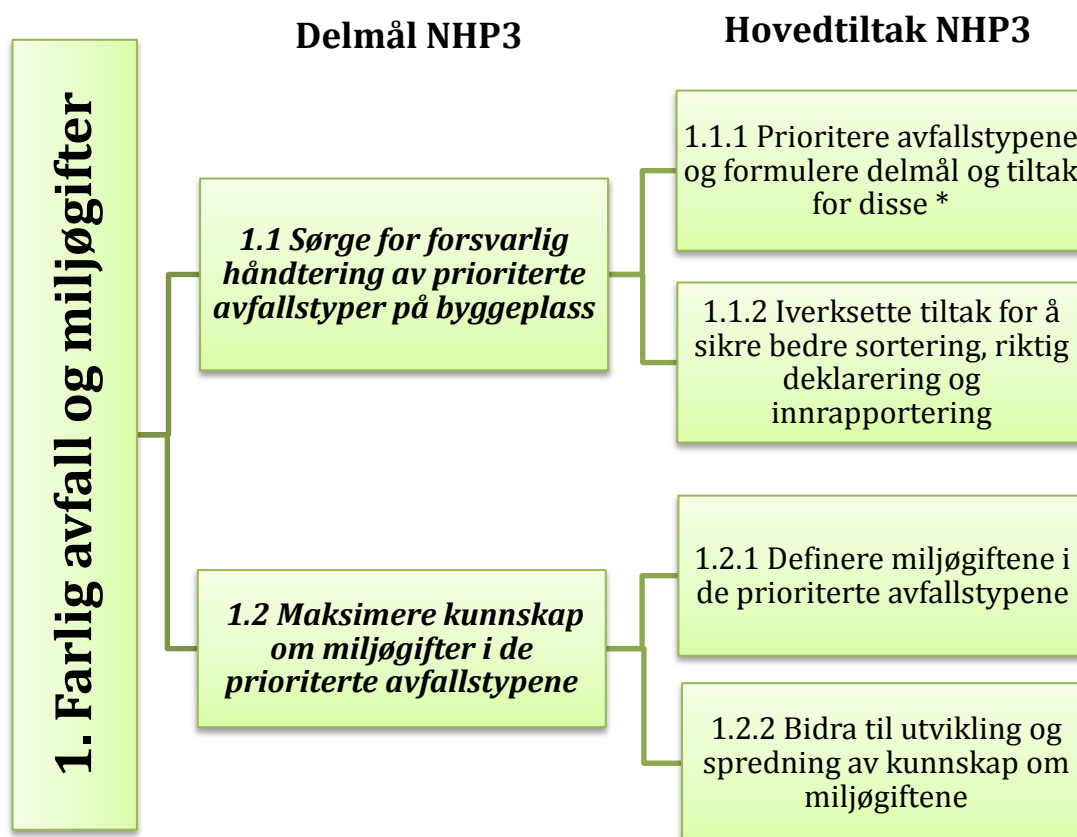
Mål

NHP3 har definert følgende hovedmål:

Alt bygg- og anleggsavfall (BA-avfall) skal søkes minimert og sikres høyest mulig gjenvinning og forsvarlig håndtering!

Delmål og tiltak innenfor hvert område i NHP3

Område 1. Farlig avfall og miljøgifter ledes av NFFA v/ Marit Lindstad. Deltagere innenfor område 1 er foreløpig: NFFA, Statens vegvesen, BNL (v/Backe Entreprenør), Forum for miljøkartlegging og -sanering, Glass og fasadeforeningen, RIF (v/Hjellnes Consult) og Miljødirektoratet samt SSB (observatører). Deltakere innenfor området kan endres i planperioden, etter nettverkets ønske.

***De prioriterte avfallstypene i NHP3 er:**

- BA-avfall med bromerte flammehemmere
- Forurenset betong og tegl
- Impregnert trevirke
- Vinduer/isolerglassvinduer (forurenset med annet enn PCB)

Aktuelle prosjekter for å gjennomføre tiltakene er:

- Utforme aktivitets-/milepælsplan sammen med aktørene innen område
- Fastsette delmål for de fire prioriterte avfallstypene
- Gjennomføre tiltak for å hindre farlig avfall på avveie
- Gjennomføre tiltak for å redusere andelen farlig avfall til ukjent håndtering
- Bidra til å unngå deklareringsfeil på f.eks. utgåtte avfallsstoffnumre for å hindre feil i avfallsstatistikken
- Sammenstille kunnskap og spre kunnskap om farlig avfall og miljøgifter via revisjon og videreutvikling av NHPs materiell på www.byggemiljo.no om farlig avfall og miljøgifter
- Vurdere om vi har nok kunnskap om miljøgiftene i de definerte avfallstypene som deltagerne innenfor område har valgt å prioritere (ref. ovennevnte)
- For å sikre måloppnåelse om forsvarlig håndtering av utvalgte og prioriterte avfallstyper og maksimering av kunnskap om disse er det viktig å:
  - Samarbeide med område 2 kunnskap og informasjon for å vedlikeholde og fornye www.byggemiljo.no
  - Samarbeide med område 3 gjenvinning om komplekse avfallsfraksjoner for å sikre måloppnåelse

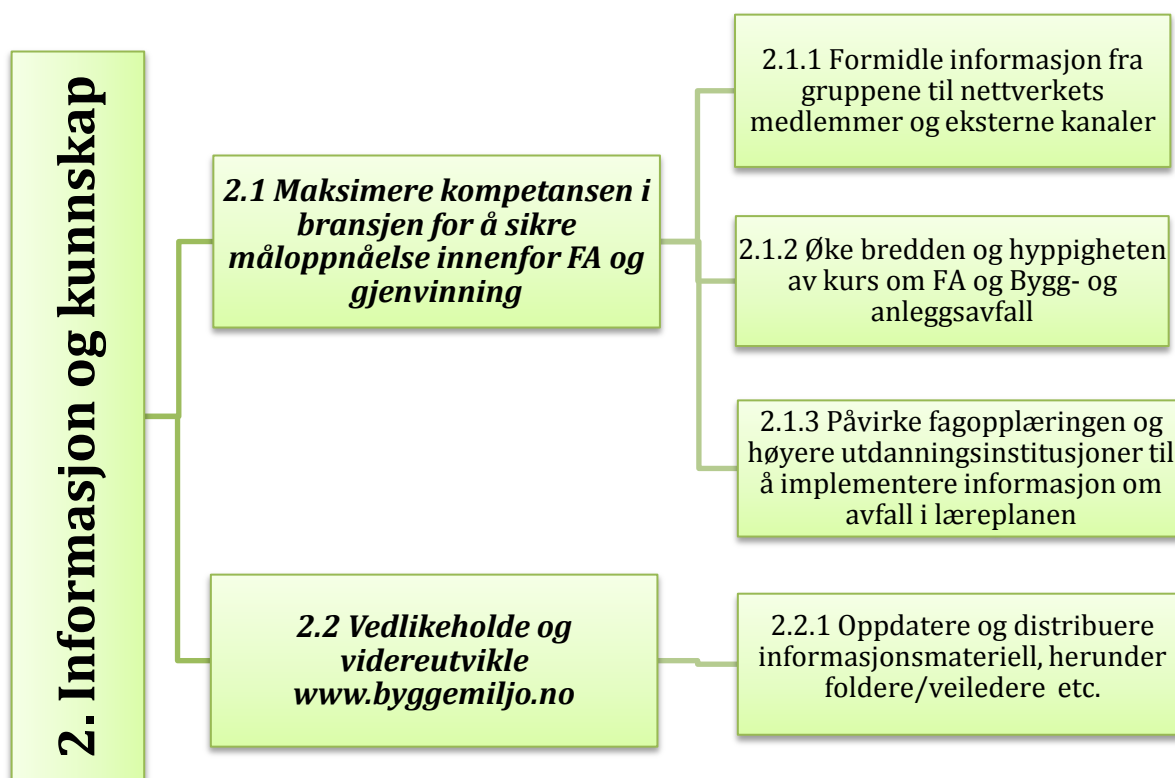
Et sentralt spørsmål vil være hvordan man kan bidra til å tilrettelegge for økt utsortering av farlig avfall på byggeplass.

Illustrasjonsfotoper av farlig avfall og sortering på avfallsmottak

Delmål NHP3

Hovedtiltak NHP3

Område 2. Informasjon og kunnskap ledes av MEF ved Sverre Huse-Fagerlie. Deltagere innenfor område 2 er foreløpig: MEF, NFFA, BNL, Norsk Industri, NESO, Statsbygg og SSB (observatør). Deltakere innenfor området kan endres i planperioden, etter nettverkets ønske.

Aktuelle prosjekter for å gjennomføre tiltakene er:

- Lage en kunnskapsformidlingsplan for måleperioden for både www.byggemiljo.no, foldere og veiledere. Herunder oppdatering av eksisterende materiell, samt nye kanaler som faste spalter i fagblader.
- Samarbeide tett med gruppe 1 og 3 for å finne de mest effektive distribusjonskanalene for gruppenes informasjon
- Definere de viktigste målgruppene/fokusområdene, og skape kurstilbud deretter
- Etablere samarbeid med Utdanningsdirektoratet for å løfte Gjenvinning som et fag i videregående skole, samt å øke rekrutteringen til lærlingeordningene innen Gjenvinningsfaget

- Øke kompetansen på Gjenvinningsstasjoner for å sikre bedre veiledning av små- og mellomstore bedrifters FA og BA behov

BYGGEMILJØ

Byggherre Arkitekt Rådgiver Utterende Driftsansvarlig

Du er her: Forsiden Om byggemiljø Kontakt oss Søk

Drift av NHP-nettverket

Fem smarte miljøtips
Miljø i byggeprosessen
Miljøtema
Gode miljøløsninger

Veiledninger / rapporter
Verktøy
Regelverk - miljø
Finansieringsordninger
Begrepsliste
Nettsteder / lenker
Aktiviteter
Relevante utdanningstilbud

To nye foldere for reduksjon av energibruk på byggeplass

Klima-, energi- og miljøutvalget i EBA har laget to nye foldere med tips til hvordan man kan få ned energibruken på byggeplass. Folderne finnes i elektronisk form og kan lastes ned på et tosidig A4-ark.
[Les mer](#) 15.10.13

Delta på kickoff for NHP3 2013-2016 under BYGG REIS DEG den 17. okt!

Ny leder i Stortingets energi- og miljøkomite, Ola Elvestuen, åpner NHPs kickoff den 17. oktober! Få med deg nettverkets kickoff hvor vi for første gang presenterer handlingsplanen for NHP3. Du vil få innsett i hvordan planen vil kunne påvirke alle aktører innen bygg- og anlegg samt tilstøtende næringer. Arrangementet er gratis og åpent for alle (begrenset antall plasser!).
[Les mer](#) 08.08.13

Revidert veileder for håndtering og lagring av mobile dieseltanker

Veilederen gir en oversikt over myndighetenes krav til bruk og håndtering av overgrunntanker for dieselprodukter. Veilederen omhandler standard tanker for dieselprodukter i stål/glassfiber/plast, som er midlertidig knyttet til en lokalitet og flyttbar.
[Les mer](#) 05.08.13

NHPs WS2 ble 13.6 gjennomført med stort engasjement og interessante foredrag!

Workshopen som ble holdt på Vika konferansesenter i Oslo samlet over 40 deltakere og foredragsholdere.
[Les mer](#) 14.06.13

NHP-nettverket
Les om NHP-nettverket

Byggemiljø anbefaler

TidligLCC
Miljøhensyn i TEK10
Energi i TEK10
Nødvendig miljøkompetanse
Miljøutmer i IK-systemet
Materialvurderingsliste
Stoffer som bør vurderes for substitusjon
Substitusjonslisten - folder for byggherrer
Substitusjonslisten - folder for byggeplass
Innføring i energieff. og miljøvennlig oppgradering av bygninger - veileder
Nettbasert TEK-kalkulator
Tilpasningsdyktighet - veileder
Integrerte tekniske bygningsinstallasjoner - veileder
Livssyklusomkostnader

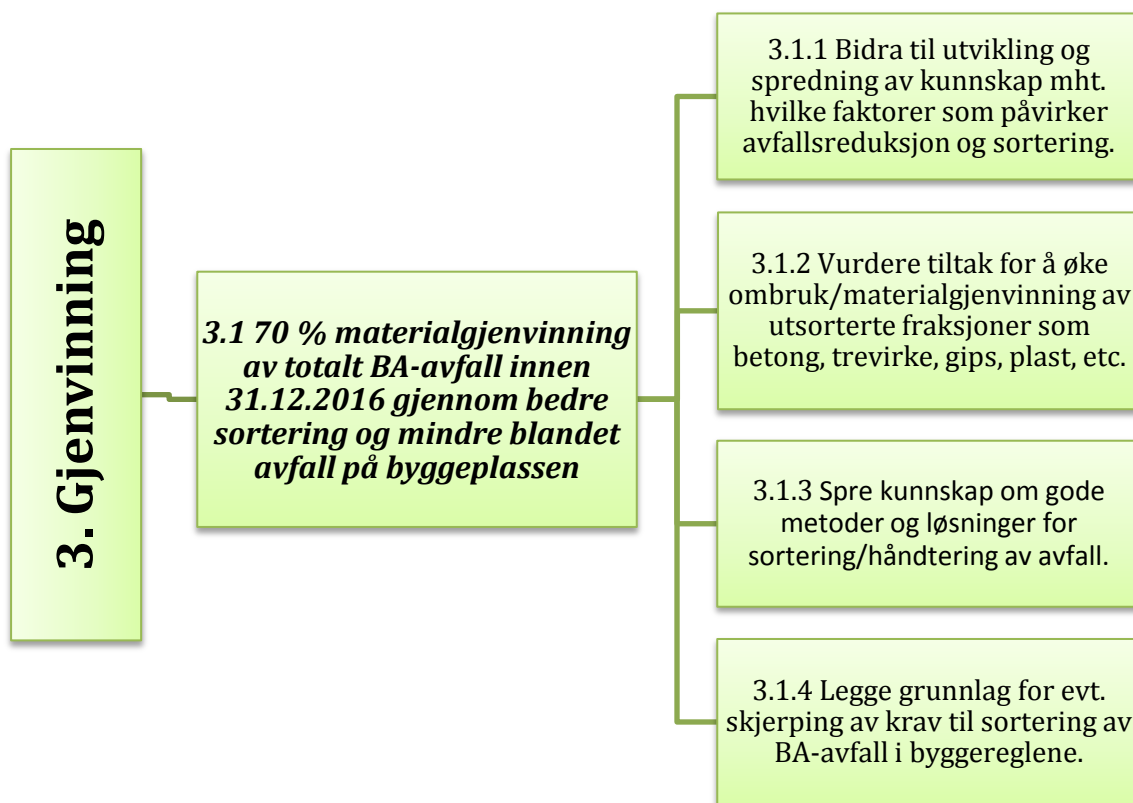
Bilde viser NHP-nettverkets informasjonskanal www.byggemiljo.no

Les i rapporten om utvalgte utvalgte av eksisterende miljøprosjekter som er gjennomført.
[Les mer](#) 13.06.13

Prosjektering for ombruk og gjenvinning - veileder

Delmål NHP3

Hovedtiltak NHP3

Område 3. Gjenvinning ledes av Norsk Industri ved Gunnar Grini. Deltagere innenfor område 3 er foreløpig: Norsk Industri (v/ Norsk Gjenvinning og Norsk Gjenvinning Miljøprosjekt), BNL (v/ Kruse Smith og Veidekke) og DiBK (observatør). Deltakere innenfor området kan endres i planperioden, etter nettverkets ønske.

Aktuelle prosjekter for å gjennomføre tiltakene er:

- Sammenstille kunnskap og spre kunnskapen via utarbeidelse av faktablad, nettsider, artikler og foredrag
- Vurdere om vi har nok kunnskap til sette konkrete mål for avfallsreduksjon i byggsektoren
- Se nærmere på hvordan bruk av farlige stoffer i byggematerialer kan påvirke arbeidet med avfallsforebygging og materialgjenvinning.
- For å nå hovedmålet om 70 % materialgjenvinning er det nødvendig med et godt samarbeid med arbeidsgruppe 2 og 3
- Undersøke hvordan økonomi, sorteringsteknologi, nedstrømsløsninger, logistikk, arealplanlegging, osv. påvirker materialgjenvinningen

Et sentralt spørsmål vil være hvordan man kan legge til rette for økt sortering av rene materialfraksjoner både på byggeplass og ved sentralsortering, slik at gjenvunnet avfall kan

inngå som råstoff i ny produksjon. Dette omfatter både store byggeprosjekter, men også mindre bygge-, rehabiliterings- og rivingsprosjekter, der mindre oppsamlingsenheter kan være nødvendig. Samlet skal aktivitetene og utvikling innen gjenvinningsområdet også bidra til å legge grunnlag for en evt. skjerping av kravene til sortering av BA-avfall i byggeteknisk forskrift.

Illustrasjonsfoto sortering av avfall

3. BA-BRANSJENS UTFORDRINGER FOR Å SIKRE MÅLOPPNÅELSE

Morgendagens utfordringer - oppsummert i NHP2s rapport publisert 14. mars 2013
ISBN 978-82-303-2284-0 er blant annet som følger:

- ✓ Sterkt behov for økt oppmerksomhet på materialgjenvinning av byggavfall.
- ✓ Fortsatt stor oppmerksomhet på farlig avfall for å sortere, håndtere, behandle og eventuelt destruere avfall inneholdende både gamle og «nye» miljøgifter.
- ✓ Jobbe aktivt for å unngå innføring av nye farlige stoffer f.eks. gjennom kontroll av henholdsvis importører, kjemikalier, produkter etc. herunder hindre at miljøgifter havner i nye produkter (gjenvinning).
- ✓ Anskueliggjøre kobling mellom substitusjonsplikten, farlig avfall og miljøgifter i nye produkter.
- ✓ Stimulere bransjens aktører til å etterleve BREEAM og andre miljøstandarder.
- ✓ Ev. bidra til bedre håndtering av farlig avfall fra våtrom, kjølerom og andre tekniske rom.
- ✓ Behov for ytterligere kompetanseheving mht. miljøsanering og farlig byggavfall (spesielt mot byggherrer, prosjekterende, utførende, forbrukere, kommuner m.fl.). Det er store regionale forskjeller på håndtering av byggavfall.
- ✓ God håndtering av forurensede gravemasser for å stimulere til lovlig disponering ved videre bruk eller deponering.
- ✓ Vurdere tiltak for å sikre avfallsreduksjon / avfallsforebygging.
- ✓ Være pådriver for å sikre at elektroniske sluttrapporter blir en del av byggesaksbehandlingen.
- ✓ Jobbe for kreditering i miljøregnskap og miljøklassifiseringsordninger ved gjenbruk.
- ✓ Videreutvikle kontakten med alle miljøer som har interesse for utvikling av bygg, anlegg og eiendomsdrift. Som for eksempel samarbeid med Futurebuilt.
- ✓ Definere tydeligere hva som er unntatt søknadsplikt i henhold til plan- og bygningsloven og samtidig være tydelig på hva som kreves ved avfallshåndteringen.
- ✓ Vurdere hvordan næringen kan møte ukjente forurensningskilder som for eksempel fra nanomaterialer og nye miljøgifter etter føre-var-prinsippet.

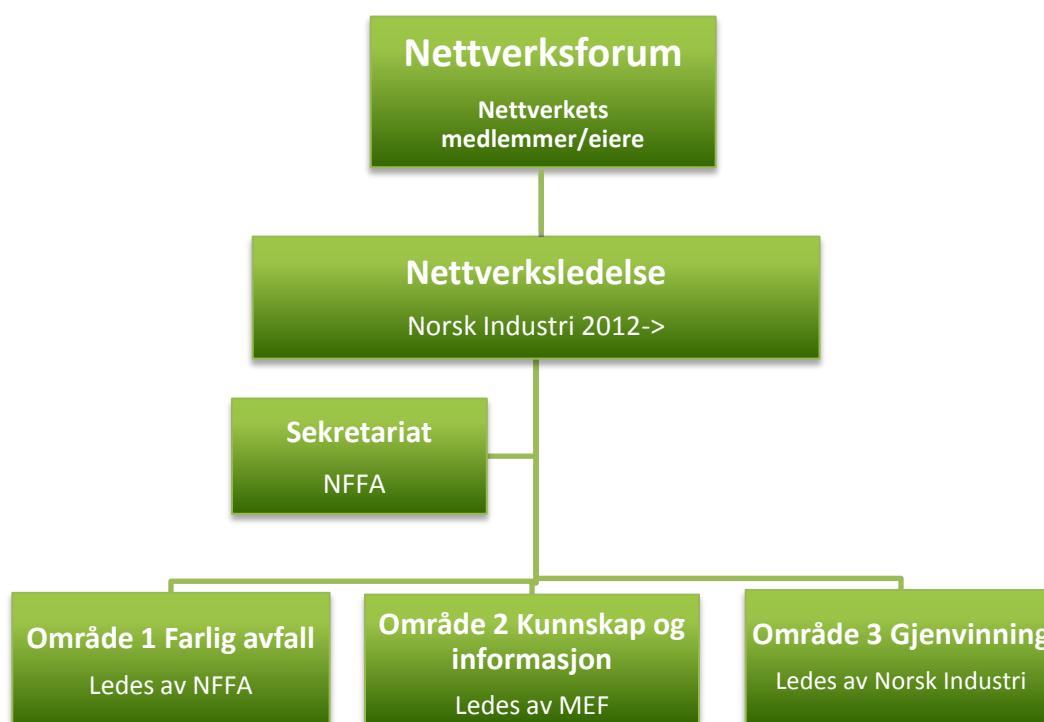
4. ORGANISERING AV NETTVERKET I PERIODEN 2013 - 2016

NHP-nettverket består av en leder, ledergruppe og et sekretariat som fremkommer i modellen under. Sekretariatet er underlagt Norsk forening for farlig avfall. Hvert område har sin respektive leder. NHP3 er foruten fokus på avfallsforebygging spisset mot de tre nevnte fokusområdene:

- **Farlig avfall og miljøgifter**
- **Kunnskap og informasjon**
- **Gjenvinning**

Det er i 2013 avholdt to workshops og flere arbeidsmøter for å komme frem til en ny plan. En styringsgruppe bestående av BNL, NFFA, Norsk Industri og MEF ivaretar overordnet ledelse av arbeidet. Nettverks-/eierforumet med de 17 medlemmene vedtok planverket for NHP3 den 24. september 2013.

Arbeidet skal organiseres etter følgende modell (ref. medlemsoversikt under pkt. 5):

5. MEDLEMMER AV NETTVERKET I 2013

I løpet av NHP2 2007-2012 økte medlemstallet fra 10 til 16. Miljødirektoratet, DiBK og SSB er verdifulle støttespillere i arbeidet og innehar en observatør rolle.

Ved inngangen til NHP3 i oktober 2013 er det 17 medlemmer i nettverket. Disse fremkommer i nedenstående tabell (*aktører fra bransjen som har meldt sin interesse for å delta er angitt i parentes).

Ant	Organisasjon	Representanter okt. 2013 *	Roller
1.	Arkitektbedriftene	Silvie le Music	
2.	Avfall Norge	Malin Granlund	
3.	Byggenæringens Landsforening	Rannveig R. Landet (Backe Entreprenør, Kruse Smith, Skanska, Veidekke)	Medlem av ledergruppen og deltager område 1
4.	Direktoratet for byggkvalitet	Brita Dagestad	Observatør
5.	Forum for miljøkartlegging og -sanering	Steinar Amlo	Deltager område 1
6.	Glass og Fasadeforeningen	Sverre Tangen	Deltager område 1
7.	Hovedorganisasjonen Virke	Bengt Herning	
8.	KS Bedrift	Kristine von Hanno	
9.	Maskinentreprenørenes Forbund	Sverre Huse-Fagerlie Einar Østhassel	Medlem av ledergruppen og leder av område 2
10.	Miljødirektoratet	Jon Fonnliid Larsen	Observatør og deltager av område 1
11.	Nordnorske Entreprenørers Serviceorganisasjon	Jack Johnsen	Deltager område 2
12.	Norsk forening for farlig avfall	Roar Hansen Marit Lindstad	Medlem av ledergruppen, nettverkets sekretariat, leder av område 1 og deltager område 2
13.	Norsk Industri	Gunnar Grini Arne Hugo Elde (Norsk Gjenvinning Miljøprosjekt, Norsk Gjenvinning og Gips Recycling)	Ledelse av nettverket, medlem av ledergruppen og leder av område 3 og deltager område 2 og 3.
14.	Rådgivende Ingeniørers Forening	Eirik Wærner (Hjellnes Consult)	Deltager område 1
15.	Statistisk sentralbyrå	Kari Mellem	Observatør område 1 og 2
16.	Statens vegvesen	Jan Erik Lien	Sekretær område 1 og deltager område 1
17.	Statsbygg	Ingunn Marton	Deltager område 2

6. ØKONOMI OG BUDSJETT FOR NHP3

Følgende forutsetninger er lagt til grunn for nedenstående budsjett:

1. Medlemsantallet opprettholdes eller styrkes i forhold til dagens nivå
2. Prosjektstøtte innvilges
3. Bidrag i form av egenfinansiering fra nettverkets medlemmer

BUDSJETT 2013 - 2016

INNEKTER	Budsjett 2013	Årlig budsjett 2014 - 2016	Kommentar
Medlemsinntekter	140 000	140 000	14 betalende medlemmer à 10' kr.
Prosjektstøtte	150 000	200 000	Prosjektstøtte innvilget fra DiBK aug. 2013
Egenfinansiering	200 000	300 000	Akkumuleres til en timespris av kr. 800,-
Sum inntekter	490 000	640 000	
KOSTNADER			
Honorar sekretær	100 000	120 000	Av post medlemsinntekter
Kjøp av tjenester (<i>Budsjett sum 1-3</i>)	200 000	420 000	Av post prosjektstøtte
<i>Område (1) Farlig avfall</i>	<i>*50 000</i>	<i>*140 000</i>	<i>l res. egeninnsats / egenfinansiering</i>
<i>Område (2) Kunnskap og informasjon</i>	<i>*50 000</i>	<i>*140 000</i>	<i>l res. egeninnsats / egenfinansiering</i>
<i>Område (3) Industriell gjenvinning</i>	<i>*100 000</i>	<i>*140 000</i>	<i>l res. egeninnsats / egenfinansiering</i>
Rapportering og planverk	100 000	50 000	
Diverse aktiviteter / avsetninger	90 000	50 000	
Sum kostnader	490 000	640 000	
ÅRSRESULTAT	0	0	

Egeninnsats i form av timeforbruk/kr registreres og innrapporteres til sekretariatet og fremkommer under post egenfinansiering. Avregning og rapportering skjer i resultatoppstillingen ved årets slutt. Alt arbeid i område 1-3 krever én time dugnad for hver fakturerbare time.

Ovennevnte i henhold til NHPs regnskap, C/O NFFA v/ BØR Regnskap AS

VEDLEGG – MILEPÆLSPLAN

Milepælsplanen er ment som et hjelpeverktøy for områdene og fylles ut etter hvert som relevante aktiviteter for måloppnåelse i NHP3 2013 – 2016 er gjennomført.

Separat dokument oppdateres på www.byggemiljo.no

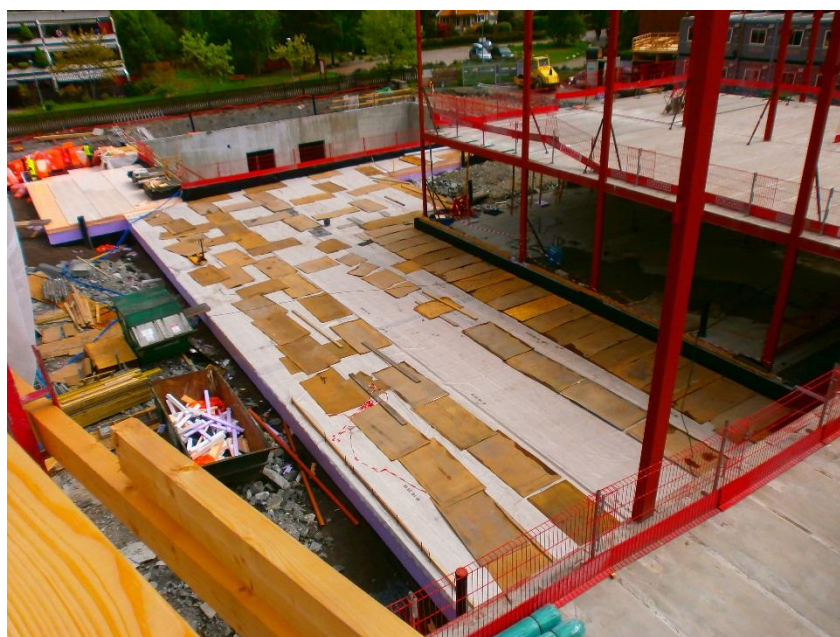

Foto av byggeplass: Norconsult v/Steinar Amlo, prosjekt: Nordseter skole, Oslo